

Bazovica, ti predragi si naš dom,
roke slovenske zveste so te dale,
drag spomin na tebe nosil bom,
ponos kvarnerske lepe si obale.
Slavko Arbiter, »Bazovica«

KAŽIPOT

mesečnik slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ

ISSN1845-5034 november 2009 letnik V

Kažipot

Mesečnik slovenske skupnosti na Reki in PGŽ

Ureja uredniški odbor:

Milan Grlica, Dušanka Gržeta, Marjana Mirković, Darko Mohar, Vitomir Vitaz

Podpinjol 43, 51000 Reka, Hrvaška
tel.: 324 321, 215 406, faks: 334 977

Glavna urednica: Marjana Mirković,
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
Tel.: 091 593 6086

Priprava, prevodi in oprema besedil
Marjana Mirković v okviru projekta SI-T

Lektorica Darka Tepina Podgoršek

Izdajateljji:

Slovenski dom KPD Bazovica, bazovica@bazovica.hr
Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Svet slovenske narodne manjšine PGŽ,
vijece-slo.pgz@ri.t-com.hr

ISSN 1845-5034

Oblikovanje: Krispin Stock

Tisk: Tiskara Sušak

Prelom in tehnično urejanje:
Krispin Stock

Mesečnik finančno podpirajo:
Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
Mesto Reka
Primorsko-goranska županija
Svet za narodne manjšine RH

Naklada je 600 izvodov

Na naslovnici: Člani KPD Bazovica v Trakoščanu.
Foto: Darko Mohar

Karikatura:
Bojan Grlica

Slovenski dom KPD Bazovica
tajništvo, knjižnica in klubski prostori:
torek in četrtek, 10.00-12.00, 18.00-20.00
MePZ - vaje: ponedeljek, 18.00-21.00

Dramska skupina: po dogovoru

Folklorna skupina: sreda, 18.30-20.00

Plesna skupina: po dogovoru

Foto grafska skupina: po dogovoru

Dop. pouk slovenščine: torek : 18.00 -21.00

Planinska skupina: torek, 20.00-22.00

Svet slovenske narodne manjšine Reke: sreda, 10.00-12.00

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ: sreda, 10.00-12.00

Mladinska skupina: druga in četrta sobota, 16.00

www.bazovica.hr/mladinci

Kažipot november 2009,
št. 55, letnik V

o	obvestilo.....	3
d	dogodki.....	3
n	napovednik.....	14
g	gorski kotar.....	22
i	iz drugih društev in svetov.....	23
a	aktualno.....	22
š	študij v RS.....	23

EGON: NENAČADNA VIZZZITA

OBVESTILA

Poziv za ustanovitev slovenskega otroškega/mladinskega pevskega zbora

Vse zainteresirane za otroški/mladinski pevski zbor vabimo k sodelovanju. Slovenski otroški/mladinski pevski zbor bo predvidoma vodila mag. Kristina Riman, udeležba bo brezplačna.

Prijave za slovenske igralne urice v vrtcu

Svet slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije zbira prijave za igralne urice v slovenščini kot prvi korak za organizacijo vrtca, ki ga omogoča zakonodaja.

Informacije na telefonski številki 324 321 (sreda 10.00-12.00) in gsm: 091 593 6086.
Marjana Mirković

Slovenščino so zaradi sorodnikov in prijateljev v Sloveniji izbrali tudi prvošolčki.

Foto: Marjana Mirković

Rebernika do konca novembra pričakujejo odziv pristojnega ministrstva RH.

Na Reki se je pouk začel 1. oktobra letos. Vodi ga Vida Srdoč, diplomirana ekonomistka s pedagoškim izpitom, opravljenim ustreznim seminarjem na ljubljanski filozofski fakulteti in dodatnim izpopolnjevanjem na tem področju, na katerem si je v preteklem desetletju in pol nabrala tudi bogate osebne izkušnje z izredno uspešnimi zasebnimi tečaji za srednješolce in odrasle na Reki.

DOGODKI OKTOBER

1. oktober
OŠ Pečine

Slovenščina kot izbirni predmet

Po treh letih uspešnega programa slovenskega pouka kot prostovoljne dejavnosti na OŠ Pečine je bila v šolskem letu 2009/2010 slovenščina uvrščena na seznam izbirnih predmetov, kar pomeni, da bo odslej vključena v redni program in med ocenjevane predmete.

Kot smo že poročali, bo poučevanje potekalo na podlagi Zakona o vzgoji in izobraževanju v jeziku in pisavi narodnih manjšin, po modelu C, ki zagotavlja učenje jezika in kulture v dopolnilnem urniku od dveh do petih ur na teden. Enako se je pouk v drugem polletju šolskega leta 2008/2009 na pobudo staršev začel tudi v javni osnovni šoli v Štrigovi, obiskovalo ga je šest otrok, poučevala pa učiteljica hrvaškega jezika in književnosti Anita Škvorc, vendar je za zdaj ta oblika še negotova, kajti v letošnjem šolskem letu se je zanj prijavil le en učenec, tako da po besedah ravnatelja Franca

Ravnateljica OŠ Pečine, profesorica Irena Margan, ki je v okviru projekta Slovenska informativna točka Si-T pred tremi leti dala pobudo za prostovoljni pouk slovenščine in jo več kot uspešno sama zelo prizadevno tudi uresničila, dostop pa odprla vsem osnovnošolcem na Reki, je ob tej priložnosti izrazila posebno zadovoljstvo in prepričanje, da bo nov status slovenščine razlog za večje število vpisanih. Do 1. oktobra je bilo prijavljenih že 38 učencev, ki bodo razporejeni v tri skupine, pouk pa bo potekal trikrat tedensko. Nova učiteljica Vida Srdoč je dolžnost prevzela z optimizmom in v pričakovanju, da bo njeno delo tudi v šoli enako uspešno kot na dosedanjih tečajih, za katere je bila vselej deležna velikih pohval.

Marjana Mirković

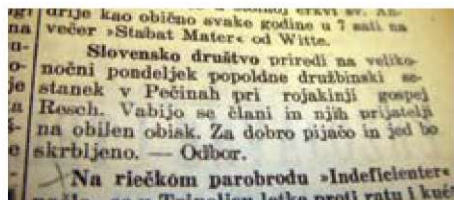
Irena Margan (levo) in Vida Srdoč.

Foto: Marjana Mirković

Slovenščina v Evropski listini o regionalnih ali manjšinskih jezikih v RH?

Po neuradnih informacijah je v postopku tudi pobuda, da bi se slovenski jezik na Hrvaškem uvrstil na seznam jezikov, ki sodijo v okvir zaščite na podlagi Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih. Slovenska skupnost ima po Ustavnem zakonu o pravicah narodnih manjšin in drugi zakonodaji RH normativno sicer zagotovljene široke možnosti, a jih na lokalni ravni ne spremlja ustrezno uresničevanje v praksi. Zato bi ta dodatna zaščita vsekakor pomenila pomembno zakonsko oporo in veliko spodbudo v prizadevanjih za nadaljnjo ohranitev jezika. Prispevala bi tudi h krepitvi dobrih odnosov med narodom, zlasti v sedanjem obdobju, ko je RH na poti evropskega približevanja. Ne nazadnje pa bi to pomenilo tudi delež h graditvi Evrope, temelječe na načelih kulturne raznolikosti.

Obmejni prostor med RS in RH je tradicionalno poseljen s prebivalstvom slovenske narodnosti. Upoštevač posebne razmere, sožitje, medsebojno prežemanje kultur in večjezičnost ter zgodovinsko tradicijo teh prostorov, velja poudariti enotnost in prepletanje, ustvarjeno v stoletja tkanih vezeh na številnih področjih, tudi v jeziku (najočitneje v dolini Čabranke, kjer je t. i. *domači* jezik razumljiv na obeh straneh meje), ki v zadnjih letih postaja čedalje zanimivejši tudi za raziskovanje.

Objava slovenskega društva v slovenskem jeziku v dnevniku Riečki Novi list 5. aprila 1912. Arhiv oddelka za periodiko v mestni knjižnici na Reki.

Foto: Marjana Mirković

Pričevanja o tem, da je slovenščina na različnih področjih tradicionalno navzoča na Hrvaškem, segajo daleč v zgodovino, podatki o organizaciji prebivalstva slovenskega rodu ter obstoju in delovanju slovenskih društev pa so dokumentirani od začetka dvajsetega stoletja (Pulj 1903, Reka in Sušak 1908-1913 ter v

obdobju med obema vojnama, Opatija-Volosko 1912, Zagreb 1908 ...), vendar ta tema še čaka natančnejšo obravnavo.

Marjana Mirković

2. oktober Galerija K.U.N.S., Reka Začetek nove sezone

V Klubu umetnikov na Sušaku (K.U.N.S.) so novo kulturno sezono začeli z razstavo fotografij, nastalih na letošnji prireditvi 5. Foto ExTempore, ki je od 17. do 20. junija potekala v Novigradu. Na njej je sodelovalo štirideset fotografov iz Bosne in Hercegovine, Srbije, Italije, Avstrije, Slovenije in s Hrvaške.

Na ogled je bilo dvajset fotografij, nastalih na temo Beneška zgodovina Istre, prvo nagrado je prejel Ivan Balić iz Zagreba.

Marjana Mirković

3. oktober Reka Temeljni kamen za džamijo

Na reškem Zametu so slovesno položili temeljni kamen za gradnjo Islamskega centra z džamijo, ki bo tretja na Hrvaškem. Pomen dogodka so z navzočnostjo in priložnostnim nagovorom potrdili tudi hrvaški predsednik Stjepan Mesić, minister za kulturo RH Božo Biškupić in reški župan Vojko Obersnel, v množici gostov pa so bili tudi primorsko-goranski župan Zlatko Kozamandina, donatorji iz Irana in Katarja ter najvišji predstavniki islamske verske skupnosti, med njimi hrvaški mufti Ševko Omerbašić in reis ul ulema islamske verske skupnosti v BiH Mustafa Cerić, pa tudi predstavniki drugih veroizpovedi, med njimi reški nadškof Ivan Devčić. Islamska skupnost na Reki je tako naposled po več letih dočakala uradni začetek gradnje Islamskega centra in džamije, za katero pobude segajo v leto 1992.

Temeljni kamen za center, ki bo grajen po idejnem načrtu hrvaškega akademskega kiparja Dušana Džamonje, sprejel pa bo lahko več kot tri tisoč vernikov, je položil katarski minister vakufa Ahmad bin Abdullah S. G. Al-Marri. Objekt, ki naj bi bil zgrajen do leta 2013, bo imel tri nadstropja in skupno površino približno

enajst tisoč kvadratnih metrov. Ob džamiji z minaretom, visokim triindvajset metrov, bodo postavljeni še uprava Medžlisa, tri stanovanja za verske uslužbence, večnamenska dvorana, učilnica za verouk, otroški vrtec, restavracija, čitalnica, parkirišče ter poslovni in drugi prostori. Vrednost celotne investicije je od šest do osem milijonov evrov, za nakup zemljišča v neposredni bližini reške obvoznice, v velikosti več kot deset tisoč kvadratnih metrov in pripravo projekta, pa je bilo doslej že vloženih več kot milijon evrov. V reški islamski skupnosti pričakujejo, da bodo poleg prispevkov samih vernikov - teh je na območju županije približno deset tisoč -, gradnjo finančno podprle donacije iz Turčije, Libije, Kaira in Islamske svetovne lige, Savdska Arabija pa je že zagotovila 320.000 dolarjev za prostor za verouk.

Marjana Mirković

Projekt bodoče džamije. Foto: www.novilist.hr

3.-4. oktober
Varaždin
Srečanje slovenskih društev na
Hrvaškem

V Varaždinu je potekalo letno srečanje štirinajstih slovenskih društev, ki delujejo v okviru krovne organizacije, Zveze slovenskih društev na Hrvaškem. Zbralo se je več sto članov in prijateljev štirinajstih slovenskih društev s Hrvaške, organizatorju pa je na pomoč priskočilo SKD Nagelj iz Varaždina. Njegov predsednik Marijan Husak je množici rojakov od Istre in Kvarnerja do Dubrovnika in Osijeka zaželel iskreno dobrodoščilo. Večina je lep dan izrabila za ogled Varaždina, mesta bogate kulturne dediščine, poznejše druženje pa tudi za izmenjavo izkušenj in dogovore o medsebojnih gostovanjih.

Program je v imenu organizatorja, Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, napovedal njen podpredsednik Franc Strašek, navzoče pa je pozdravil tudi vodja sektorja za spremljanje položaja Slovencev zunaj RS in za statusne zadeve na Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak. V imenu KPD Bazovica je v programu sodeloval osrednji član dramske skupine Alojz Usenik, ki je nastop prilagodil vedremu razpoloženju ter zanj posrečeno izbral pesmi Pijanc poje Simona Jenka in Avtroportret Irene Hribar, avtorice, ki je pesem objavila v glasilu Novi odmev, in članice Slovenskega doma iz Zagreba, ki je bila tudi med obiskovalci in nad izborom svoje poezije nadvse in prijetno presenečena.

Srečanje se je končalo z nedeljskim ogledom dvorca Trakoščan, za reške rojake pa še z obiskom v etnološki vasi Kumrovec.

Marjana Mirković

Zelo nas je razveselilo poročilo o tem dogodku, s katerim se nam je po dolgem času in okrevanju oglasila Jasna Zazijal Marušić:

Odhod z Delte (Reka) ob 6.30 z dvema avtobusoma. V avtobusu A zbor in bazoviški mladinci. V avtobusu B planinci. Vodji Milan Grlica in Vito Vitaz. *Štimalo* bo: urnik in drugo.

Po prihodu v Varaždin sprejem in pojedina pri varaždinskih Slovencih. Potem ogled Varaždina, varaždinskega gradu in svetovno znanega varaždinskega pokopališča. Varaždin je prekrasno baročno mesto, hodili smo po granitnem tlaku in s prijetnima vodnicama se ni bilo mogoče izgubiti.

Varaždinski grad ali, kakor mu sami Varaždinci preprosto rečejo, „dvorec“, obnovljen in prelep od zunaj, urejeno okolje in parki ... Moj navsvet je, da si je treba pogledati dvorec znotraj - to je presenečenje in užitek.

Varaždinsko pokopališče je s preprostimi besedami park. Fotografija govori sto jezikov. Kosilo v srednješolski menzi Elektron. Jaz do študentskih dni na srečo nisem vedela, kaj je menza.

Popoldne odhod v Varaždinske toplice v hotel Minerva.

Vseslovensko srečanje za vsa slovenska društva

Hrvaške zvečer v hotelu Minerva. Zbrali smo se in bili smo točni. Jaz sem pol večera iskala svoje lovranske Slovence in jih končno našla pri samem vhodu - nedaleč od „Bazovičanov“.

Glasba je bila dobra. Navdušili so nas posamezni nastopi Slovencev iz vse Hrvaške. Tudi jaz sem plesala, „hojla-drija-hoj“.

Po polnoči je zadonela pesem Dijani za rojstni dan. Peli so kar na hodniku hotela.

Nedelja je bila rezervirana za Draškovičev Trakoščan in osebno zadovoljstvo dveh avtobusov. Vreme smo si naročili, bilo je toplo in sončno. Veliko smo hodili, tudi videli. Trakoščan je prelep grad, sprehod do gradu je prijeten, notranjost gradu lepo urejena. Naj povem, da se za ogrevanje gradu porabi 10 m³ drv na dan, zato so okoli gradu obsežni gozdovi. Ko sta bila v kočijo končno vprežena dva bela konja, smo se odpeljali proti domu.

Pred spomenikom Antunu Mihanoviću.
Foto: Darko Mohar

Še obisk Mihanovićeve „Lijepe naše“, Sotle in Kumrovca. Naš zbor je doživeto odpel hrvaško himno pred spomenikom Mihanoviću.

Kosilo je bilo odlično, spremljal nas je ansambel *muzikašev*, mi pa smo peli, plesali in peli.

Končno doma. Povsod je lepo, doma je najlepše.

Vidimo se spet drugo leto.

Jasna Zazijal-Marušić

O srečanju v Varaždinu je vtise zapisal tudi Darko Mohar:

Letos sta bila organizatorja šestega tradicionalnega srečanja slovenskih društev na Hrvaškem Zveza slovenskih društev na Hrvaškem in KPD Nagelj iz Varaždina. Po prisrčnem sprejemu in obisku ličnih prostorov društva in svetov Mesta Varaždin in Varaždinske županije je sledil vodeni ogled prelepega baročnega Varaždina, prvega hrvaškega glavnega mesta z zelo bogato zgodovino in še bogatejšo sedanjostjo. Medtem sta delegacijo vseh društev ločeno sprejela podžupan Varaždina Slobodan Mikac in predsednica županijske skupščine Dubravka Biberdžić. V prisrčnem pogovoru sta poudarila velik pomen slovenske manjšine za odnose med narodoma, saj je meja med Hrvaško in Slovenijo od Varaždina oddaljena samo nekaj deset kilometrov. Iz KPD Bazovica so v delegaciji sodelovali predsednik društva Vitomir Vitaz, častni predsednik Drago Rizman in Darko Mohar.

Srečanje se je nadaljevalo v Varaždinskih toplih; tam so se najprej sešli predsedniki vseh društev ter podpredsednik Zveze slovenskih društev Franc Strašek in predstavnik Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak in postavili okvire prihodnjega dela in sodelovanja. Zvečer se je vsako društvo predstavilo s krajšim kulturnim programom. Bazovico je predstavil Alojz Usenik z nekaj uspelimi šaljivimi recitacijami.

V nedeljo so šli člani Bazovice na krajše potovanje po hrvaškem Zagorju. Najprej so obiskali prekrasen srednjeveški dvorec Trakoščan, vrsto let v lastništvu družine Drašković, ki je bil po drugi svetovni vojni preurejen v muzej. V viteški dvorani Trakoščana sta se pred kratkim srečala predsednik Vlade Republike Slovenije Borut Pahor in predsednica Vlade Republike Hrvaške Jadranka Kosor ter se dogovorila o načinu reševanja sporov med državama.

Sledil je še obisk muzeja na odprtem Staro selo v Kumrovcu. Dalo se je veliko dalo naučiti o nekdanjem življenju na vasi v hrvaškem Zagorju. Pred obiskom Kumrovca so se udeleženci izleta ustavili pred spomenikom, ki je posvečen hrvaški himni *Lijepa naša* in njenemu avtorju

Antonu Mihanoviću. Članica dramske skupine Ivana Baković je recitirala del teksta, MePZ pa je zapel himno, ki je v njihovi izvedbi veličastno zadonela med zagorskimi hribi. Dva krasná dneva sta se iztekla malo po 22. uri na reški Delti.

Darko Mohar

12. oktober
Filodrammatica, Reka
Reka v fokusu, razstava fotografij FK
Color
1. nagrada: Bernard Dejhalla
(posamično), Livija Mjeda (kolekcija)

Na razstavi je sodeloval tudi vodja planinske skupine KPD Bazovica Darko Mohar:

V razstavní dvorani Filodrammatice na reškem Korzu je bila odprta petá klubska razstava članov Foto kluba Color, s tematskim naslovom Reka v fokusu. Trideset avtorjev je razstavilo nekaj čez 60 fotografij, s katerimi so pri-

Razstávljena fotografija Darka Moharja.

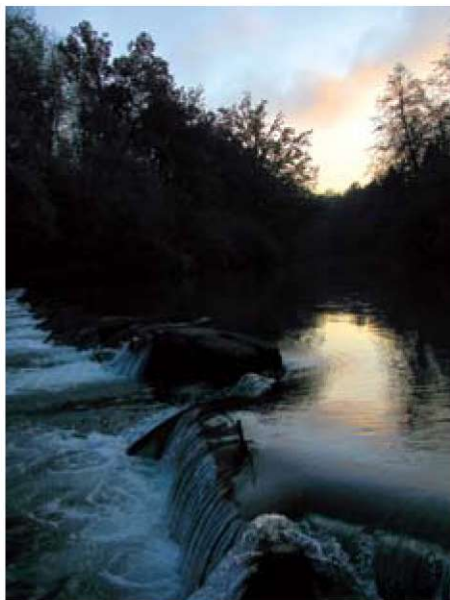
kazali svoj pogled na mesto, v katerem živijo in ustvarjajo. Fotografije je izbrala žirija v sestavi: ravnatelj Mestnega muzeja Ervin Dubrovič, slikar Dražen Filipovič in fotograf Petar Trinajstić. Na razstavi so bili razstavljeni tudi posnetki članov KPD Bazovica, Istoga Žorža in Darka Moharja.

Darko Mohar

13. oktober
Slovenski dom KPD Bazovica
Razstava fotografij članov planinske skupine

Trije razlogi so, da so se planinci Bazovice odločili za postavitve svojih posnetkov na skupni razstavi: prikazati delo in izlete skupine v preteklih dveh letih vsem članom društva, z lepimi posnetki prepričati čim več obiskovalcev razstave, da se priključijo delu skupine, in končno pokazati, da niso samo športniki in da imajo tudi umetniško žíco, čeprav ni lahko ustvarjati med fizičnimi napori pri hoji po hrih. Svoje posnetke je predstavilo 11 članov skupine, nagrada pa so bile pohvale zelo številnega občinstva na odprtju razstave.

Darko Mohar

Dobličica, Črnomelj. Foto: Anita Hromin

Mojstrovka. Foto: Zoran Bistričić

Dugi otok. Foto: Tolja Hromin

Obiskovalci razstave. Foto: Anita Hromin

15. oktober
Državni zbor Republike Slovenije
6. konferenca znanstvenikov in
gospodarstvenikov iz sveta in Slovenije

V prostorih Državnega sveta je v organizaciji Svetovnega slovenskega kongresa potekala 6. konferenca znanstvenikov in gospodarstvenikov iz sveta in Slovenije.

Na odprtju dvodnevnega srečanja je sodeloval tudi predsednik slovenske vlade Borut Pahor, poleg vidnih predstavnikov državnega zbora in državnega sveta pa tudi minister za Slovence po svetu in v zamejstvu Boštjan Žekš ter predsednik parlamentarne komisije za Slovence po svetu in v zamejstvu Miro Petek.

Kot edini predstavnik iz zamejstva se je srečanja udeležil predsednik Slovenske kulturne gospodarske zveze (SKGZ) Rudi Pavšič, tudi vodilni v vsemanjšinski koordinaciji SLOMAK, in spregovoril na temo Gospodarstvo med Slovenci v Italiji.

Kot je med drugim rečeno v tiskovnem sporočilu o njegovem nastopu, ki ga je ob tej priložnosti objavila SKGZ, je poudaril, da je *manjšina, ki ne speva v lastni produkciji kulture, jezika, identitete, skupnost, zapisana izginitju* in da manjšina brez lastnega gospodarstva ne more biti uspešna. Kot dokazuje zgodovina Slovencev v Italiji, so njihove kulturne, izobraževalne in druge dejavnosti ves čas spremljale tudi primerne gospodarske pobude in skupnosti zagotavljale potrebno podporo ter v manjšinskem prostoru ohranjale veliko intelektualnega potenciala.

Rudi Pavšič se sprašuje, kako v spremenjenih razmerah ustvariti večjo in bolj homogeno vizijo gospodarskega sodelovanja med manjšinskim prostorom in državo matične kulture in ob tem med drugim izpostavlja predlog krovnih organizacij v Italiji, SKGZ in Svet slovenskih organizacij (SSO) o ustanovitvi Gospodarskega foruma Slovencev v Italiji, z združevanjem gospodarskih, pa tudi finančnih, bančnih in stanovskih organizacij (Slovensko deželno gospodarsko združenje in Kmečka zveza). Prevladujoč ekonomski razlog postaja mednarodno povezovanje v širšem zaledju. S pretokom dobrin in ob uresničevanju mednarodnih projektov je možno ovrednotenje obmejnega narodno mešanega prostora. Svoj poseg je Rudi Pavšič

sklenil z vprašanjem (ne)povezovanja na področju gospodarstva s tistim v osrednji Sloveniji. *Živimo v obdobju splošne recesije, a tudi izjemnih priložnosti, je dejal. Ta prednost pa ne bo trajna, in če je ne bomo znali izkoristiti, bo kmalu zapravljena in bo naša vloga postala povsem obrobna. Republika Slovenija pa mora primerneje zaznati, da smo Slovenci v Italiji vsestranska, zato tudi gospodarska investicija in ne izključno proračunska obveznost.* Deloma bi to lahko veljalo tudi za Slovence na Hrvaškem.

Marjana Mirković

16. oktober
Slovenski dom KPD Bazovica
Juraj Čačić: Kako premagati stres

Profesor Juraj Čačić je govoril o tem, kako lahko stres negativno vpliva na živčevje in hormonski sistem ter pri tem obenem izziva nešteto nevrovegetativnih motenj. Če te trajajo dlje, lahko nastanejo morfološke spremembe na telesnih organih, ki povzročijo hujše bolezn, čir na želodcu, tumorje ...

Poleg tega vsega, kar nas teži in obremenjuje, ne smemo in ne moremo pozabljati niti odlašati, da ne bi prišlo do nevroz in pozneje psihoz oz. psihiatričnega zdravljenja, temveč se moramo probleme potruditi odpravljati. Morali bi se zavedati travm iz preteklosti, kar je najtežje, kadar se podzavest upira in postajamo njeni sužnji. Zato prihaja do nevroze, negotovosti, panike ...

Zato pa lahko z avtogenim treningom, obliko tehnike psihotelesne sprostitve, zmanjšamo razdraženost živcev in hormonov. Z vajami se sprostitjo mišice, občuti toplina, ki izboljša cirkulacijo, pozitivno vpliva na ožilje itd. in nasploh zmanjšuje napetost prebavnih organov ter osveži in popravi samozavest. Eno od lažjih oblik kratkega avtogenega treninga smo tako preizkusili v živo med predavanjem s pomočjo napotkov in sugestijo gospoda Čačića. Občutili smo sprostitvev in rahlo lebdenje. Pogovarjali smo se tudi o avtohipnozi kot pomembnem dejavniku deblokiranja stresorjev.

Nato so bila na vrsti vprašanja, nasveti, informacije. Zares zelo zanimiv večer. Škoda, da

ni bilo še več poslušalcev. Sledil je zaslužen aplavz. Občinstvo je bilo zadovoljno in upam, da bomo spet kmalu organizirali podobna predavanja.

Zdenka Jelovčan

17. oktober
Fotosejem Zagreb

Začetek nove sezone je fotografska skupina KPD Bazovica zaznamovala z zdaj že tradicionalnim obiskom zagrebskega Fotosejma na Ljudski odprti univerzi. Mednarodni sejem, tokrat že peti zapored, je s predstavitvijo približno štiridesetih predstavnikov fotografske opreme s Hrvaške in tujine največja takšna prireditvev v tem delu Evrope, posebnost pa so fotografska predavanja. Tokrat smo imeli priložnost s svojimi objektivni preizkusiti pravi »fotosession« s profesionalko Stefany Hohnjec. Med predstavljenimi udeleženci nam je pozornost pritegnil neki starejši fotograf z opremo, ki je verjetno prešla iz rok v roke kar nekaj generacij (eden izmed eksponatov je bil iz leta 1882), pa tudi mnogi drugi, katerih eksponate smo si, zaradi cene, lahko samo ogledovali. Po odhodu iz Zagreba smo se zaustavili v Karlovcu in si poskusili zamisliti, kako bi bilo pluti s čolnom in se kopati v reki. Naslednji fotosejem bo potekal marca prihodnje leto in zainteresirane tokrat v Kažipotu vabimo, naj se nam pridružijo.

Petra Aničić, prevod Marjana Mirković

Fotosejem. Arhiv Petre Aničić

18. oktober
Ad Natura, Outdoor adventure
Učka Mountain Trek

V okviru dirke *Učka Mountain Trek* (UMT), ki je potekala že sedmo leto zapored, se je na zadnji tekmi Trekking lige RH v Lovranski Dragi, idilični vasi nad Lovranom, zbralo skoraj tristo udeležencev. Začetek je bil pred tamkajšnja *konoba*, za tekmo sta bili predvideni daljša in krajša steza, Ultra, okrog 51 km in Planinska, dolga 23 km.

Tekma je bila zahtevna, najhitrejši je na cilj prispel v manj kot pičlih štirih urah, najpočasnejši pa po več kot trinajstih urah hoje. Poleg označenih poti so tekmovalci v težji kategoriji premagovali še pot po neoznačenih makadamskih in gozdnatih poteh in stezicah, tekmovalci obeh kategorij in obiskovalci pa so dan sklenili z zabavo in vedrem druženju, veseli, da gorska reševalna služba ni imela niti enega klica na pomoč in da ni prišlo do nobene poškodbe.

UMT je kvalifikacijska tekma za tudi za zahtevno in znano svetovno tekmo *Ultra trail du Mt. Blanc*, in obenem zadnja v tej hrvaški ligi, zato so ob koncu sezone podelili tudi nagrade za tekmo, v kateri pa se je za položaj v sistemu slovenske lige bojevalo tudi osemdeset slovenskih tekmovalcev. Ti so prejeli nagrade v kategoriji parov. Po objavljenih rezultatih je v planinski kategoriji za ženske prva prispela na cilj Tea Đurek, drugo in tretje mesto sta ji pripadli Anici Hribar in Mariji Trontelj. V enaki kategoriji za moške je zmagal Mladen Kršanac, na drugo in tretje mesto sta se uvrstila Oliver Senčič in Dean Ribič. V kategoriji Ultra za ženske je bila najboljša Sunčana Hanza, sledili sta ji Katja Rutar in Ivana Kastelc. Najhitrejši v kategoriji Ultra je bil Rok Erjavec, drugi in tretji sta bila Dejan Ljubas in Matej Mlakar.

Marjana Mirković

19. oktober
Urad predsednika RS, Ljubljana
Priznanja predsednika RS

Predsednik republike Danilo Türk je z zlatim redom za zasluge odlikoval Joca Žnidaršiča in Mira Cerarja, s čimer se, kot je med drugim dejal, *slovenska država, domovina, zahvaljuje za izjemne prispevke, ki sta jih odlikovanca*

dala naši družbi, našemu razvoju in, dodal bi, naši etični konstituciji.

Joco Žnidaršič, eden naših najvidnejših fotografov in človek, ki je ustvaril podobo Slovenije in jo zapisal za vse čase v naš vizualni in vsakršen drug spomin, je priznanje prejel za življenjsko delo na fotografskem področju in velik prispevek pri prepoznavnosti Slovenije. Že tri desetletja kot avtor ali urednik pripravlja velike fotomonografije o Sloveniji, za svoje delo je na razstavah in natečajih prejel več kot 50 nagrad, med njimi tudi *World Press Photo*, edini na naših tleh.

Joco Žnidaršič je absolviral na medicinski fakulteti v Ljubljani, že med studijem sodeloval pri študentskem časopisu *Tribuna*, njegove številne fotografije pa so odkrivale splošno socialno, družbeno in politično življenje ter vedno postavljale v ospredje človeka. Spremljal in fotografiral je vse zanimive in pomembne dogodke v Sloveniji in širši domovini Jugoslaviji. Ko je leta 1974 postal urednik fotografije v časopisni hiši *Delo*, je ustvaril odlično ekipo, kot vodilni fotoreporter pa si je ves čas prizadeval za ustrežnejše in uglednejše mesto novinarske fotografije v časopisju. Vztrajal je pri realni, avtentični predstavitvi stvarnosti s fotografijo, ki spoštuje človekovo nedotakljivost in dostojanstvo.

Miro Cerar je osebnost, ki v Sloveniji in tudi v mednarodnih primerjavah nima para. Ne samo da je bil izjemen športnik in šampion s svetovno slavo in svetovnimi dosežki, ampak je s svojim izrednim talentom in izjemnim delom pokazal, kako se lahko iz slovenskega okolja pride na najvišje ravni svetovnih športnih dosežkov.

Pokazal je tudi, kako se lahko na teh najvišjih ravneh svetovnih športnih dosežkov nenehno dokazuje s plemenitostjo, s tistim, kar v športu imenujemo ferplej, z etičnostjo, s tistim, kar v družbi najbolj potrebujemo. To je dokazal tudi z vsem svojim profesionalnim in drugim življenjem kot javna osebnost na Slovenskem, kot človek, ki je dolga desetletja bil in je še vzor drugim, zlasti mlajšim ljudem.

Od leta 1958 je bil Cerar najuspešnejši športnik v zgodovini slovenskega športa in je tudi prvi športnik, ki je dvakrat zapored zmagal na evropskem prvenstvu v mnogoboju. Na največjih tekmovanjih je osvojil 30 kolajn, najve-

čje uspehe pa je dosegel na konju z ročaji. Na olimpijskih igrah je osvojil tri kolajne, od tega dve zlati, šest medalj na svetovnih prvenstvih, od tega štiri zlate, in 21 medalj na evropskih prvenstvih, od tega deset zlatih.

Marjana Mirković

Odlikovanje je tudi naravna zahvala za prispevke, ki jih je Joco Žnidaršič (desno) dal našemu kulturnemu razvoju in k dosežkom našega naroda, Miro Cerar (levo) pa je veljal za nepremagljivega.

Foto: www.up-rs.si/Bobo

21. oktober
Mestna hiša, Reka
Festival znanosti

Društvo Zlati rez, ustanovljeno za promocijo naravoslovja in matematike, ki je tudi organizator odmevnega festivala znanosti na Reki, je v okviru pete obletnice uspešnega delovanja pripravilo tribuno z naslovom **Prihodnost v kristalni kroglji: o naravoslovni in matematični (ne)pismenosti**. Vodila jo je dr. Rajka Jurdana - Šepić z oddelka za fiziko reške univerze, uvodoma pa so spregovorili rektor tukajšnje univerze dr. Pero Lučin, ravnatelj zagrebškega inštituta za fiziko dr. Petar Pervan, direktor ljubljanske ustanove Hiša eksperimentov dr. Miha Kos in urednik reškega radia HRT Alen Čemeljić.

Oktober so potekale tudi nekatere dejavnosti, organizirane še v sklopu letošnjega, sedmega festivala znanosti, ki je s številnimi gosti in bogatim programom poleg Reke potekal še v sedmih drugih krajih (20.-25. april, Starigrad, Lošinj, Osijek, Rab, Split, Zadar, Zagreb). Posvečen je bil velikanoma naše civilizacije, mislecema, ki sta odkrivala skrivnosti človekovega nastanka in neba ter s svojim razmišljanjem spremenila svet in poglede nanj. To sta bila

Charles Darwin (1809-1882), ki je določil tudi osrednjo temo spomladanskega festivala, evolucijo, in Galileo Galilei (1564-1642), oče fizike, zaslužen za velika odkritja pred štirimi stoletji, letošnje leto 2009 pa je, kot je znano, razglašeno za mednarodno leto astronomije.

V atriju Hrvaškega doma na Sušaku so tako v počastitev dvestoletnice Darwinovega rojstva odprli razstavo *Darwin Now/Darwin danes*, ki bo na ogled do 24. novembra.

Predstavlja izvor Darwinove knjige *Nastanek vrst* in njegove osrednje ideje ter pojasnjuje, kako se te ohranjajo v srži sodobnega raziskovanja na področju biologije in medicine.

Kot nam je povedala dr. Rajka Jurdana - Šepić, društvo Zlati rez med drugim sodeluje tudi s Hišo eksperimentov v Ljubljani, skupaj so aprila lani odprli potujočo razstavo, ki je gostovala v javnih ustanovah na Reki, v mestni hiši, gledališču, naravoslovnem muzeju, v zvezdarni in mestni čitalnici ter zatem do konca oktobra letos po mesec dni obiskala tudi vse reške osnovne šole in Dom mladih. Zlati rez in HE pripravljata tudi avdiovodnik v hrvaščini, namenjen obiskovalcem, šolarjem s Hrvaške. Predstavili ga bodo predvidoma prihodnji mesec. Mag. Branka Milotić in dr. Rajka Jurdana - Šepić sta prevedli in strokovno uredili besedila, ki spremljajo poskuse HE, ter jih posneli v studiu HRT Radio Rijeka. Tako je tudi ta ustanova uvrščena med prijatelje Hiše eksperimentov v Ljubljani.

O Hiši eksperimentov je Kažipot že pisal, iskreno priporočamo njen obisk, če ne drugače, vsaj na spletnih straneh www.h-e.si, na katerih je mogoče spremljati tudi izredno zanimiva predavanja, kar bo za nekatere tudi zanimiva priložnost za izpopolnitev znanja slovensčine.

Posebna dragocenost HE so risbe izjemnega ilustratorja Boža Kosa, ki je, kot so lepo zapisali demonstratorji in predavatelji HE, v svojih delih na humoren način združeval resnico in lepoto. "Zaradi simpatičnih risb, ki spremljajo navodila ob poskusih in dogodivščinah, lažje razlagamo znanost tako petletnikom kot ljudem z doktorati."

HE je center znanosti, kjer so postavljeni eksperimenti tipa »izvedi sam«. Vendar HE niso

samo eksperimenti, znanost, učenje, umetnost in humor se v dejavnostih HE prepletajo v celoto. S tem obiskovalcem vzbudijo radovednost ter jim preprosto in zanimivo približajo naravne zakonitosti in pojave iz vsakdanjega življenja. HE želi pomagati ustvarjati družbo radovednih in odprtih ljudi, ki jih ni strah priznati in vprašati, česar ne vedo, in se naučiti, česar ne znajo. Prek osebnih izkušenj, pridobljenih z eksperimentiranjem, se bogati znanje posameznika, prek svobodne izmenjave idej med posamezniki pa se bogati družba. HE pomaga pri graditvi osebnih izkušenj in odpiranju pretoka informacij, je še zapisano na spletni strani HE.

Marjana Mirković

Božo Kos. Foto: www.h-e.si

23. oktober
Slovenski dom KPD Bazovica, Reka
Jožef Škof: Bela krajina, evropska oaza
Literarni večer

Pisatelj Jožef Škof se nam je spet predstavil z novima knjigama, že drugič v tem letu. Tokrat sta bili vsebinsko bolj vedri in veseli, in sicer Belokranjske izbrane pesmi in Bela krajina - Evropska oaza.

V prijetnem ozračju društvene sobe je ob pozdravnem nagovoru predsednika društva Vitomir Vitaza in pevske dobrodošlici našega MePZ pod vodstvom Franja Bravdice Jožef Škof začel predstavljati svoje knjige. Večer je povezoval Vitomir Vitaz, ki je obenem prebral in komentiral nekoliko odlomkov iz knjige Bela krajina - Evropska oaza, ter se pogovarjal z avtorjem. Slišali smo veliko zanimivosti o lepotah naravnega okolja in bogati kulturni dediščini Bele krajine ter o pobudi komisije Evropske sku-

pnosti za turizem, da se Dolenjska in Bela krajina predstavita Evropi s svojo turistično ponudbo, za kar bi dobili 240 000 evrov. Med najpomembnejše neprecenljivo belokranjsko bogastvo se štejejo reka Kolpa, biser slovenskih rek, Krajinski park Lahinja, svetovno znani spomenik boga Mitre na Rožancu pri Semiču, izdelava domačega platna, prikazana v zasebnem muzeju pri Cvitkovičevih, domače obrti, ljudske pesmi, šege in navade, narodne noše, ekološko neokrnjeno čisto okolje, vinske gorice, bogastvo gozdov, kozolci, lipe, mlini. In izredno pestra in bogata zgodovinska preteklost, ki se lahko s ponosom predstavi Evropi.

Druga knjiga je predstavila izbrane belokranjske pesmi, med katerimi so ljubezenske, jurjevske, ob kolu in plesu, obredne pesmi, kolednice, svatovske, vinske, posmehulje, otroške. Član dramske skupine Alojz Usenik je iz te zbirke doživeto prebral nekaj pesmic.

Nato je bil na vrsti pogovor s pisateljem. Izrazil je veselje in zadovoljstvo s svojim že tretjim obiskom zapovrstjo v Slovenskem domu na Reki ter spet podaril društvu svoje knjige. Sledil je spontan dolg aplavz.

Hvala Jožetu Škofu za zanimiv in prijeten večer.
Zdenka Jelovčan

28. oktober
Slovenski dom KPD Bazovica
Svet slovenske narodne manjšine Mesta
Reka

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka se je pod vodstvom predsednice Dušanke Gržeta sešel na tretji redni letni seji. Udeležili so se je Marija Birk, Loredana Jurković, Boris Rejec, Dragica Rizman, Marija Travner, Emica Udovič in urednica Kažipota. Na dnevnem redu so bila običajna vprašanja, kot je pregled zadnjega zapisnika in finančnega položaja ter realizirane in načrtovane dejavnosti.

Julijsko sejo je vodil podpredsednik Boris Rejec, ki je tudi prebral zapisnik. Osredotočil se je na sestanek koordinacije svetov na mestni ravni, na katerem so bili navzoči - kot kandidati za odbor narodnih manjšin pri Mestu Reka - zainteresirani predstavniki albanske, makedonske in bošnjaške narodne manjšine, slo-

venska manjšina naj bi po njegovem mnenju ne imela primerne kandidata. Prevladalo je namreč mnenje, da srbska in italijanska manjšina, ki sta že zastopani v mestnih oblasteh, nimata svojih predstavnikov še v omenjenem odboru in zato nista prišli v poštev za glasovanje. Sestava odbora je objavljena ob koncu poročila.

Dušanka Gržeta je člane zatem seznanila s finančnim stanjem (90.929, 95 kn), poudarila, da je dovolj sredstev za Kažipot, do konca leta pa je pričakovati tudi celotni znesek, predviden za nagrade članom, ki so se na seji znova odpovedali dvema, namenjenima za poletno obdobje. Opozorila je na zmanjšanje režijskih stroškov, zlasti pri porabi vode in elektrike, ter na pomanjkanje prostora. Med drugim je še napovedala predavanje Daine Glavočić o graditeljski dejavnosti Josipa Gorupa na Reki, ki bo potekalo 6. novembra in v organizaciji obeh svetov. Sprejet je bil predlog, da se odobri prošnja za sofinanciranje hrvaškega prevoda v tematski, februarški številki slovenske zgodovinske revije Kronika, posvečene Francu Kalistru in Josipu Gorupu, v zameno pa je pričakovati določeno število podarjenih izvodov. Na koncu je sklenjeno, da bo naslednji sestanek 9. decembra ob 19.00 uri.

Marjana Mirković

Člani svetov. Foto: Marjana Mirković

Odbor za narodne manjšine Mesta Reka

Odbor obravnava vprašanja dejavnosti svetov in predstavnikov ter društev narodnih manjšin, uresničevanje manjšinskih pravic, predlaga ukrepe za razvoj položaja nacionalnih manjšin ter druge akte, ki jih sprejema mestni svet in so pomembni za položaj manjšin.

Sedanji odbor vodi predsednica Tea Čaljkusić - Mance, članica mestnega sveta (HDZ), pred-

sednik je Mensur Ferhatović, ki vodi koordinacijo manjšinskih svetov na mestni ravni in Svet bošnjaške narodne manjšine Mesta Reka, člani pa so še Dinko Tamarut (SDP), Nada Pindulić iz stranke upokojencev (SU), Vuk Prica, Sueda Šahini, predsednica Sveta albanske narodne manjšine in Mihailo Davčevski, predsednik Sveta makedonske narodne manjšine.

Marjana Mirković

28. oktober
Slovenski dom KPD Bazovica
Svet slovenske narodne manjšine PGŽ

Sejo sveta je kot predsednica vodila urednica Kažipota, na dnevnem redu pa je bil, kot navadno, po zapisniku pregled finančnega položaja, tekočih in načrtovanih dejavnosti ter Kažipot. Ta še vedno izhaja z zamudo in ne opravičuje svojega imena, je dejala urednica in povedala, da je na sejo povabila vse člane uredniškega odbora, a se niso odzvali. Vprašala se je, čigav je bilten, glede na to, da o svojih dejavnostih ne poročajo niti člani obeh svetov, ki sta sozaložnika. Zaradi številnih nerešenih vprašanj pri Kažipotu (pomanjkanje gradiva in nepravčasne napovedi dogodkov, neurejen dostop do naslovnikov, nespoštovanje dogovora založnikov o skupnih prijajah, zamude na vseh ravneh) so nekateri menili, da je to stvar uredniškega odbora, ki naj bi se sešel sredi tega meseca.

Do seje bi morali prejeti tudi polletno poročilo knjigovodstvenega servisa o finančnem poslovanju, ki ga je svet dolžan skupaj z drugimi prilogami poslati županiji, in rok za to je bil izjemoma podaljšan do 30. oktobra. V skladu z zakonodajo oziroma navodili pristojnih županijskih oblasti, posredovanimi konec septembra, je svet v prihodnje dolžan voditi sicer že predpisano proračunsko knjigovodstvo, kar velja tudi za omenjeno poročilo knjigovodstvenega servisa. Ker to - kljub večkratnim pozivom predsednice po elektronski pošti in telefonu - ni prispelo, se je zato na dnevnem redu nepričakovano znašla tudi razprava o poslovnem sodelovanju s podjetjem Adip commerce, še od prvega mandata (2004) s pogodbo zadolženem za računovodske storitve, ki jih že vrsto let sicer opravlja za KPD Bazovica in od 2003 tudi za svet na mestni ravni. Ker je dan pozneje na naslov elektronske pošte sveta prispelo sporočilo

o enostranski prekinitvi te pogodbe, *na podlagi 16. člena*, a brez predvidenega pojasnila, skupaj z evidenco stroškov sveta do 22. oktobra 2009, je bila ta tik pred iztekom roka posredovana na PGŽ in na srečo z razumevanjem le sprejeta kot za zdaj zadostna finančna dokumentacija, dne 11. novembra pa je predsednica od podjetja Adip commerce prevzela arhiv.

Zaradi več nesporazumov, izrečenih po tej seji in z osebami, ki na njej niso bile navzoče, velja poudariti, da je posnetek celotne seje dostopen na sedežu sveta, na računalniku v učilnici. Vse neresnične izjave o tem, kaj je bilo zares izrečeno, so zato na ravni klevete in kaznive.

Marjana Mirković

Mlade moči, Jasmina Dlačič (levo) in Marijana Košuta.
Foto: Marjana Mirković

NAPOVED NOVEMBER

4.-11. november
GKL, HKD, Filodrammatica, Reka
14. revija lutkovnih gledališč

Mestno lutkovno gledališče (GKL) na Reki v sodelovanju z oddelkom za kulturo Mesta Reka bo od 4. do 11. novembra organiziralo že 14. lutkovni festival. V dvoranah reškega lutkovnega gledališča, Hrvaškega kulturnega doma na Sušaku in Filodrammatiki bo na programu skupno devetintrideset uprizoritev trinajstih gledališč, v katerih bodo lahko uživali otroci in odrasli. Nastopili bodo gledališčniki iz Hrvaške, Madžarske in tudi Slovenije, tokrat bo

to lutkovno gledališče iz Maribora s predstavo Čebelica Maja Waldemarja Bonselsa in v režiji Ivane Djilas. Na programu bo v GKL 10. novembra ob 19.00 in dan pozneje ob 9.30 in 11.00 ob 11. novembra.

Med festivalom bosta na ogled tudi dve razstavi, v HKD na Sušaku bodo razstavljeni plakati, ki so prispeli na razpis za idejno rešitev festivalskega plakata - zmagala je Ana Grubić -, v foajeju GKL pa bo razstava del Saše Jantoleka z naslovom Gledalec.

Kot je napovedala učiteljica pouka slovenščine na OŠ Pečine na Reki Vida Srdoč, si bodo predstavo mariborskega gledališča o ljubki in radovedni čebelici ogledali tudi učenci pouka slovenščine, ki ga vodi na OŠ Pečine na Reki.
Marjana Mirković

5. november, 20.00
Zgodovinski in pomorski muzej
hrvaškega Primorja (PPMHP)
Marko Hatlak, recital

Harmonikar Marko Hatlak bo z recitalom v Marmorni dvorani PPMHP nastopil v ciklu komornega programa reške Agencije Haller in v sodelovanju z Mestom Reka in Primrosko-goransko županijo.

Kot nam je sporočila njegova menedžerka Nataša Kelhar, bo predstavil naslednji program: Johann Sebastian Bach: Koral, Prihaja Odrešenik/Nun komm der Heiden Hailand; Henrik Ajax: Antiodromea; John Cage: Sanje /Dream; Joachim Krebs: Glasba za akordeon/Musik fuer Akkordeon; Johann Sebastian Bach: Goldbergove variacije: Aria, var. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 25, 27, 30, Aria.

Harmonikar Marko Hatlak se je solistično prvič predstavil po končani osnovni šoli v Idriji, šolanje je nadaljeval v Ljubljani, študij koncertne harmonike pa v slovitem Weimarju, mestu Goetheja, Schillerja in Bacha, kjer se je izobraževal na Visoki šoli za glasbo Franza Liszta. Znanje je izpopolnjeval na mojstrskih tečajih pri mednarodno priznanih profesorjih, najbolj ga je navdušil Stefan Hussong, njegov poznejši mentor podiplomskega študija v okviru Visoke šole za glasbo v Würzburgu.

Marko Hatlak ima za seboj ima vrsto uspešnih koncertnih nastopov v Sloveniji in tujini (Pariz, Berlin, München, Dubrovnik). Njegova velika ljubezen je tango, zato je ustanovil skupino Distanto in njeno nadaljevanje Funtango, z obema koncertiral doma in na tujem ter sodeloval pri filmih, v Sloveniji pa z njima prvi zbudil veliko zanimanje za »tango nuevo«.

Leta 2004 je postal član skupine TerraFolk, ki koncertira po vsej Evropi, prejela pa je tudi veliko število uglednih evropskih nagrad.

Repertoar Marka Hatlaka sestavljajo dela sodobnih skladateljev (med njimi so Jukka Tiensuu, Conrado del Rosario, John Cage, Lothar Klein, Sofia Gubaidulina, Tošio Kosokava, Georg Katzer) in mojstrov preteklosti (Bach, Mozart, Albinoni, Scarlatti, Vivaldi), poseben poudarek pa v svojem delovanju daje glasbeni ustvarjalnosti Astorja Piazzolle.

V letu 2009 je na mednarodnem festivalu na Slovaškem, v Bystricah pod Hostinem, ter na mednarodnem festivalu v Bergamu (Italija) prejel odlične kritike in navdušenje občinstva.

Marko Hatlak se združuje z različnimi solističnimi glasbeniki, kot so pevka Irena Preda, čelistka Karmen Pečar, klarinetist Mate Bekavac, harfistka Mojca Zlobko, s katerimi v duetih udejanjajo svojo lastno glasbeno izraznost.

Marjana Mirković

Marko Hatlak. Arhiv Nataše Kelhar.

5. - 29. november
NUK; Ljubljana
Slovenska mladina v Julijski krajini
1918-1930
Razstava o Ferdu Bidovcu in razstava
Mladinskega gibanja v Julijski krajini
1918-1930

Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici iz Trsta v sodelovanju z Narodno univerzitetno knjižnico (NUK) v Ljubljani pripravlja razstavo z naslovom Slovenska mladina v Julijski krajini 1918-1930.

Na ogled bo gradivo, ki govori o uporih in razvoju mladinskih gibanj v obdobju nastajanja fašizma na Primorskem ter o Ferdu Bidovcu (1908-1930), ki se je kot mladenič uprl nasilju fašistov. Narodni junak Ferdo Bidovec je bil član slovenskih društev v Trstu, sodeloval pa je tudi pri organizaciji različnih mladinskih, športnih in kulturnih prireditev, ki so bile v tistem času v razcvetu - žal pa so se v istem času razbohotili tudi čedalje nasilnejši napadi na sedeže slovenskih in hrvaških ustanov, narodnih domov, gospodarskih društev in gledaliških dvoran. Leta 1926 je bila slovenščina izrinjena iz šol in cerkva, iz dvoran in javnih lokalov, v ilegalo pa so bila prisiljena tudi mladinska gi-

Ferdo Bidovec. Foto: www.nuk.uni-lj.si

banja. Bidovec je bil pod stalnim nadzorom fašistične oblasti, od leta 1927 do 1929 je moral služiti v italijanski vojski. Po vrnitvi je bil sprejet v glavni odbor tajne organizacije Borba. Že 18. aprila 1930 je bil aretiran in obtožen sodelovanja pri požigih italijanskih otroških vrtcev, atentata na tiskarno lista »IL Popolo di Trieste« ... Po večmesečnem zaporu mu je Posebno sodišče za zaščito države v Trstu izreklo smrtno obsodbo. Ustreljen je bil 6. septembra 1930 na gmajni blizu Bazovice, skupaj s Franjem Marušičem, Zvonimirjem Milošem in Alojzom Valenčičem. Z omenjenimi poboji pa se sklene tudi prvo poglavje slovenskega in evropskega anti-fašizma.

Doslej sta bili razstavi na ogled v Bazovici, v Trstu, v Mestni hiši občine Kranj in v Muzeju narodne osvoboditve v Mariboru.

Marjana Mirković

6.-7. november
Medicinska fakulteta, Reka
Reka in Rečani v zgodovini medicine

Kot nam je znova prijazno sporočil prof. dr. Ante Škrobonja, bodo na letošnjem jubilejnim, desetem znanstvenem srečanju z naslovom Reka in Rečani v zgodovini medicine, ki ga v sodelovanju z reško medicinsko fakulteto in pod pokroviteljstvom Mesta Reka in Primorsko-goranske županije organizira Hrvaško znanstveno društvo za zgodovino zdravstvene kulture, tudi tokrat sodelovali predstavniki sorodnega slovenskega društva.

V programu, ki poleg tem z različnih področij zdravstvene kulture, povezanih z Reko in njenimi prebivalci, predvideva tudi proste teme, bodo gostje iz Slovenije predstavili naslednje prispevke: Janez Fischinger in Aleš Fischinger (oba Univerzitetni klinični center Ljubljana) in Duša Fischinger (Znanstveno društvo za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije) bodo govorili o Mediko-mehaničnem inštitutu dr. Avgusta Zanderja v Opatiji na začetku prejšnjega stoletja, predhodniku današnjih fitness centrov. Marija Počivavšek iz Muzeja novejšje zgodovine v Celju bo spregovorila o tamkajšnjem razvoju lekarništva od sredine 16. stoletja, Zvonka Zupanič Slavec in Ksenija Slavec (obe z Inšti-

tuta za zgodovino medicine Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani) pa bosta pozornost namenili 90. obletnici bolnišnice Topolšica, katere začetek sega v 16. stoletje, z odkritjem termalnega vrelca, iz katerega je nastalo kopalnišče in od leta 1838 tudi zdravilišče, leta 1919 pa naglo razvijajoče se državno protituberkulozno zdravilišče, do danes samostojne pljučne in internistične bolnišnice v Šaleški dolini.

Marjana Mirković

Bolnišnica Topolšica. Foto: www.boltop.si

7. november
ZIK, Črnomelj
Romeo in Julija (pa še kaj)
Dramska skupina KPD Bazovica

Komedija Romeo in Julija (pa še kaj) Vjeka Aliloviča in v režiji Serda Dlačiča, ki jo je izs čakavščine poslovenila Jasna Zazijal - Marušić, bo imela prvi nastop pred občinstvom v Sloveniji. Na povabilo gledališke skupine črnomaljskega Zavoda za izobraževanje in kulturo bodo predstavo uprizorili na odru njihove dvorane.

Igrajo: Siniša Posarić (režiser Marko Knežak), Ivana Baković (hčerka Maja), Zdenka Jelovčan (igralka Mirela), Nataša Grlica (igralka Albina), Anita Hromin (igralka Sonja), Milan Grlica (igralc Dinko), Stojan Dragaš (Marino/Romeo), Kristina Lalić (Darija/Julija), Loredana Jurković (igralka Ivanka) in Alojz Usenik (selektor dr. Janez Butara). Šepetalka je Dagica Rizman, za tehniko skrbi Tolja Hromin, avtor fotografij za plakat je Istog Žorž, scenografija pa delo vseh.

Marjana Mirković

ΔVse foto: Tolja Hromin

12. november, 20.30
Galerija K.U.N.S. na Sušaku, Reka
Razstava Dejana Kljuna

U Galeriji O. K. K.U.N.S. (Klub umetnikov na Sušaku) bodo odprli razstavo z naslovom Prelom akademskega kiparja Dejana Kljuna z Reke. Štiri slike velikega formata v tehniki olja na platnu bodo na ogled do 20. novembra letos.

Dejan Kljun je končal študij kiparstva na likovni akademiji v Zagrebu in leto 2002 v okviru izmenjave na podlagi CEEPUS-a preživel v Ljubljani ter študiral na tamkajšnji likovni akademiji, mentorja sta bila profesorja Tomaž Kržišnik in Radovan Jenk. Je član reškega in hrvaškega društva likovnih umetnikov, razstavlja od leta 2003, večkrat se je samostojno predstavil in sodeloval na številnih skupnih razstavah ter za svoje delo bil tudi nagrajen. Naj spomnimo, da je njegova skulptura Bernarda Maria Koltesa postavljena v nedavno odprtih samostojnih prostorih uspešnega slovenskega gledališča Mini teater v središču Ljubljane, s katerim je med drugim sodeloval z režiserjem Robertom Waltlom in oblikoval lutke in scenografijo.
Marjana Mirković

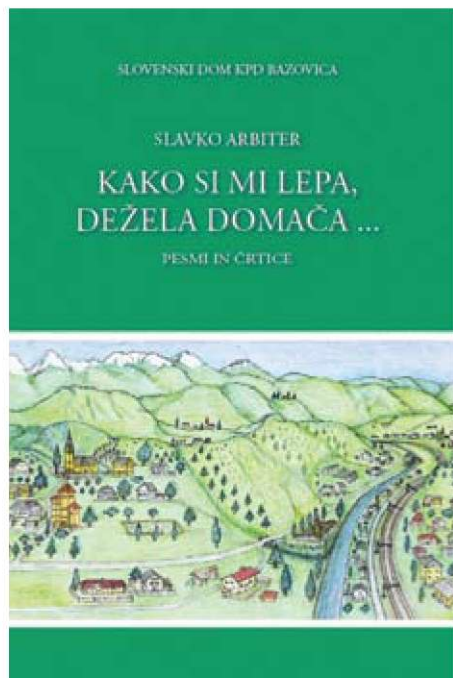
13. november
Slovenski dom KPD Bazovica
Slavko Arbiter: Kako si mi lepa, dežela
domača
Predstavitve knjige

Pa smo le dočakali!

Odločitev in dovoljenje avtorja, enega redkih literarnih snovalcev med rojaki na Reki, za objavo svojega knjižnega prvenca, je marsikoga razveselila. Posebej tudi urednico Kažipota, ki je to začela spraševati od prvega dne sredi devetdesetih let, ko ga je spoznala in ji je dal na vpogled del svojega pesniškega in proznega ustvarjanja. Pri prepričanju, naj se odloči za tisk, ni pomagalo niti prijazno in spodbudno pismo, ki mu ga je skupaj s svojo pesniško zbirko Raztrgane korenine že pred desetletjem in več poslala dr. Marija Stanonik, ki se na Inštitutu za slovensko narodopisje pri Znanstveno-raziskovalnem centru Slovenske akademije

znanosti in umetnosti ukvarja tudi z izseljenško literaturo.

Slavko Arbiter je dolgoletni član KPD Bazovica in pevec v zboru, včasih tudi tajnik, nazadnje knjižničar in knjigovodja društva. V vlogi slednjega je bil posebej znan in spoštovan na oddelku periodike reške knjižnice, kjer je leta in leta krepil podobo o *natančnih in organiziranih Slovincih*, ob vsakem izidu skrbno pregledoval *Narodne novine* in preverjal novosti s področja knjigovodstva.

Naslovnica knjige *Kako si mi lepa, dežela domača*.

Slavko Arbiter je na Reko prišel leta 1949, se izobraževal in pozneje zaposlil v ladjedelniškem projektivnem biroju. Pisati je začel v svojih upokojskih letih, kot pravi, za tolažbo in dušo v trenutkih domotožja po rojstni vasi Laze pri Dolskem.

Pesmi je javnosti prvič predstavil mešani pevski zbor društva Bazovica ob koncu osemdesetih let, potem ko jih je uglasbil skladatelj Josip Kaplan, pesem z naslovom *Bazovica* pa je kmalu postala prava himna društva, da pa je njen avtor svojevrstna *blagovna znamka* društva,

dokazuje njegov verz, ki krasi tudi naslovnico *Kažipota*.

Sicer pa je Slavko Arbiter pred tem napisal dve knjigi, *Tam, kjer teče bistra Zilja*, v kateri je iz razpoložljivega gradiva o zgodovini Koroške to povzel na več kot tristoletih straneh (v fotokopiji je danes na vpogled v društvu), ter brošuro *Slovinci na Reki, združeni v KPD Bazovica*, s katero je poskušal širšemu članstvu približati tisti del kulturne in druge zgodovine Reke, ki so ga tako ali drugače pisali tudi rojaki, s svojim življenjem in delom zapisani v zgodovini mesta.

Marjana Mirković

Slavko Arbiter nam je prijazno dovolil objavo ene izmed svojih črtic, za kar se mu iskreno zahvaljujemo.

MOJI IZLETI V PLANINE

Zdaj, v poznih letih mojega življenja, ko se rad spominjam mnogih svojih izletov v planine, gorski svet in naravo nasploh, lahko brez pretiravanja zatrdim, da so bila to moja najlepša doživetja v prostem času. Vsak nov obisk v naravi, čeprav na istem mestu, a v različnih letnih obdobjih, je bilo vedno novo, enkratno, lepo, neponovljivo doživetje. Med obiski gora s člani moje družine ali reških planinskih društev smo pri razgledovanju s tihim občudovanjem uživali in bogatili naša spoznanja o raznolikosti, lepoti in nedoumljivosti čudovite narave.

Človek, sprehajajoč se skozi naravo, ni vedno samo tih navdušen opazovalec njene večne lepote in zanimivosti, ampak sčasoma nehoti postane radoveden raziskovalec skupnega ozračja, s posegom tudi v zgodovinska dogajanja na območju, koder hodi. Naravo sicer vsakdo doživlja po svoje. S svojim domnevanjem, razgibano domišljijo o skrivnosti in lepoti narave si jo včasih lahko pričaramo kar sami. S poznavanjem in doživetjem narave, njenih znamenitosti in zanimivosti si bogatimo svojo kulturo in tudi spoštovanje do nje, čeravno se tega največkrat ne zavedamo. Tako nam vsak kotiček naše dežele, ki ga obiščemo, lahko postane ne navadno zanimiv, priraste nam k srcu, se vtisne v spomin in nosimo ga v sebi vse življenje.

Težko se je planincu ali sprehajalcu, ljubitelju narave, upreti privlačni sanjski lepoti sloven-

skega alpskega sveta. Njegovo posebnost, zanimivost in raznolikost se mora doživeti neposredno, v živo. To predvsem velja za mogočne osrednje Julijske Alpe, Karavanke ter Kamniško-Savinjske Alpe. Z lepoto in skrivnostjo gora v naši deželi vabijo še nešteta druga, čez tisoč metrov visoka gorska območja. Nižje pod njimi pa se razprostirajo tudi obsežne gorske planote s cvetnimi poljanami za manj zahtevne hoželjne planince.

Iz marsikaterih prej omenjenih alpskih območij, visokih nedostopnih skalnatih sten izvira jo bistri slapovi in potem kot ogromne vodne pahljače padajo navpično, v kamen izdolbljene globoke zelenomodre tolmune. Voda iz njih skaklja živo izginja v ozka skalnata korita kot bistri potoki in rečice, na jugovzhodni strani Alp, ki se stekajo v Savo, ti pa končajo v Črnem morju. Na primorski strani, kar je vode v gorah, se večinoma zbere v deročo Sočo nenavadne smaragdne barve in se pri Trziču v Italiji izliva v Jadransko morje.

Znotraj kraljestva gora Julijcev ležijo izredno lepi in zanimivi predeli Triglavskega narodnega parka s Triglavom v njegovem osrčju. Pobudo za zaščito in ustanovitev Triglavskega narodnega parka je dal leta 1908 dr. Albin Belar (1864-1939), svetovno znan seizmolog in naravoslovec. Na visokih, mogočnih, na videz neprehodnih stenah Komarče je čeznje po naravnih prehodih speljana najkrajša pot iz Bohinja v čudovito Dolino Triglavskih jezer. Ta poleg izredne lepote okoli sedmerih jezer in zanimivih naravnih skalnatih podob slovi tudi po bogatih rastiščih alpskih dreves in nikjer drugod tako botanično zanimivem rastočem cvetju. Na dnu te doline, med drobcem gručča rdečkastega jurskega apnenca, se lahko najdejo tudi okamnele lupine, polžjim hišicam podobni amoniti. Naravoslovci pravijo, da so bili ti amoniti pred kakšnimi 200 milijoni let prav tam - toda v morju - živeče živalice.

Zavedajoč se vrednot in lepote svoje dežele, nosi skoraj vsak Slovenec, čeravno se ne uvršča med planince, v sebi skrito željo in zaobljubo, da se vsaj enkrat v življenju, kot romar na božji poti, povzpne na vrh Triglava (2864 m). Nepopisno ugodno se počutimo, ko pri jutranji tihoti, visoko pod obodom vesolja, daleč od vsakdanjega civilizacijskega direndaja in

pri prvih žarkih vzhajajočega sonca opazujemo mežikasto blestenje tisočernih rosnih kapljic na redkih šopkih zelene trave med kamenjem, iz daljave pa se zasliši pridušeno cingljanje zvoncev razpršenih ovc in posameznih krav na zelenih jasah globoko pod Triglavom.

Znameniti, svetovno znani angleški popotnik in planinec Longstaff je med prvo svetovno vojno trdil, da je Triglav gora gospodar nad sanjskim svetom in da mu nikjer drugod na svetu ni enake.

Fotografija je iz knjige Kako si mi lepa dežela domača.

19. november Filozofska fakulteta, Ljubljana Novosti o stenskem slikarstvu v Istri

Slovensko umetnostnozgodovinsko društvo (SUZD) in Oddelek za umetnostno zgodovino filozofske fakultete v Ljubljani sta organizatorja predavanja z naslovom Nova spoznanja o stenskem slikarstvu v Istri, namenjenega najnovejšim odkritjem raziskovanja srednjeveškega stenskega slikarstva v Istri.

Docent na oddelku za umetnostno zgodovino reške filozofske fakultete dr. Ivan Matejčić se bo ozrl na opus mojstra Alberta iz Konstanza, konservator v Pulju Željko Bistrović pa bo spregovoril o zidnih poslikavah v cerkvi Blažene Device Marije na Božjem Polju in problematiki definiranja Kastavske slikarske šole. Ta tema je posebno zanimiva zaradi političnih in trgovskih povezav Istre s Kranjsko, ki ji je (Istra) takrat delno pripadala.

21. november
Kulturni dom, Mirna na Dolenjskem
Martinovanje

Na povabilo Društva upokojencev, ki je letos spomladi nastopilo na odru KPD Bazovica na Reki, bo MePZ vrnil obisk in se udeležil prireditve ob martinovanju v tem mestecu na Dolenjskem. V programu bosta s krajšim nastopom predvidoma sodeloval tudi člana dramske skupine KPD Bazovica Loredana Jurković in Alojz Usenik.

27. november
Pravna fakulteta, Reka
Viskovićevo integralno pojmovanje
prava

Dvodnevno znanstveno srečanje v počastitev Nikole Viskovića organizirata reška pravna fakulteta in Hrvaško društvo za pravno in socialno filozofijo ter teorijo prava in države. Odprla ga bo Miomir Matulović, Nikola Visković pa bo imel predavanje z naslovom Pojem prava. Sledila bo še vrsta prispevkov, med sodelujočimi pa bosta tudi predavatelj iz Slovenije, Marjan Pavčnik in Miro Cerar.

28. november, 19.00
Slovenski dom KPD Bazovica
MePZ SKD Istra, zborovodja Paola
Stermotic
MePZ KPD Bazovica, zborovodja Franjo
Bravdica

Na povabilo KPD Bazovica bo v dvorani Slovenskega doma na Reki prvič nastopil mešani pevski zbor Slovenskega kulturnega društva Istra iz Pulja, ki ga vodi Paola Stermotic. Zbor, ki je letos proslavil triletnico svojega delovanja, je nastal iz manjše vokalne skupine, ki je medse sprejela tudi slabo petino someščanov, katerih materni jezik ni slovenščina, a kljub temu pri petju z njo nimajo težav. Zbor šteje 35 pevcev, ki jih vodi izkušena in priznana puljska pedagoginja Paola Stermotic, imajo pa tudi korepetitorko, pianistko Teo Siladi. To je

vse pripomoglo, da so, sicer z velikim trudom, sodobno izvedbo in dodanim scenskim nastopom, upravičili povabilo in izvedli tudi izredno uspešen nastop v Italiji (Valle d Aosta, mestec Saint Pierre). *Veličasten*, je bila ocena v tisku. Zbor, v okviru katerega deluje tudi vokalna skupina *Encijan*, se udeležuje tudi pevskih srečanj v Sloveniji, kot sta Primorska poje in pevski tabor v Šentvidu pri Stični, s svojimi nastopi pa so prijetno presenetili in že razveselili tudi drugod, zlasti v Sežani. Najbolj pa so po besedah predsednice društva Klaudivje Velimirovič razgrelji dvorano hotela Histria na letošnjem Slovenskem večeru 24. oktobra, ko so zapeli skupaj z gosti, Moškimi pevskim zborom Rogaška iz Rogaške Slatine, ki ga vodi Marko Bračić, in ko je v dvorani hotela Histria zadonelo razkošje šestdesetih glasov.

Večer v dvorani Slovenskega doma pa bodo s svojim ubranim petjem obogatili tudi gostitelji, pevke in pevci mešanega pevskega zbora KPD Bazovica, ki jih vodi Franjo Bravdica.

Marjana Mirković

IZ DRUGIH DRUŠTEV IN SVETOV

Dnevi slovenske kulture, SKD Istra, Pulj

Tridnevno prireditev Dnevi slovenske kulture 2009 od 22. do 24. oktobra je SKD Istra tokrat organiziralo kar na dveh društvenih lokacijah in znova poskrbela za program, deležen dobrega odziva, predvsem sklepni Slovenski večer.

S predavanjem na temo svetlobnega onesnaževanja sta prireditve napovedala Andrej Mohar iz Slovenije in Korado Korlević iz zvezdarne v Višnjanu, sledilo je predvajanje slovenskih filmov Petelinji zajtrk in Pod njenim oknom, ki sta bila na ogled vse tri dni; organizirano je bilo tudi s prijazno pomočjo vodje konzularnega oddelka na veleposlaništvu RS v RH Katarine Gradič - Režen.

Osrednja slovesnost je potekala v petek, ko so v neposredni bližini sedeža društva odprli nove, dodatne prostore, *Slovenski dom Pulj*, ki bodo društvu omogočili nemoteno delovanje in več novih dejavnosti. Predsednica Klaudivja Velimirovič se je ob tej priložnosti najlepše zahvalila za finančno podporo Slovenije, navzoče

pa sta nagovorila tudi državni sekretar dr. Boris Jesih in slovenski veleposlanik na Hrvaškem dr. Milan Orožen Adamič, dogodka pa se je udeležil tudi vodja sektorja za spremljanje položaja Slovencev zunaj RS in za statusne zadeve na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak. Na dosedanem sedežu društva pa so v galeriji zatem odprli še razstavo akademskega slikarja Roka Zelenka iz Grožnjana. Navzoče je nagovoril tudi puljski župan Boris Miletić in društvo med drugim pohvalil, da je uspešno vpeto v okolje. Z recitacijo Prešernove Vrbe je dogodek obogatila Damijana Šubic Pezdirc, o slikarski ustvarjalnosti Roka Zelenka pa je spregovorila Tina Širec, na kratko predstavila tega umetnika, ki ima za seboj več kot devetdeset samostojnih in več kot sto trideset skupnih razstav ter se uspešno znajde tudi v svetovno determiniranih temah, kot so arhitektura Andrea Palladia, Adam in Eva (v ciklu Geneza) ali pri upodabljanju impresij s potovanj (Španski cikel). Opozorila je tudi na umetnikov poseben kolorit, ki ga mojstrsko obvlada, in detajle, ki so *skrbno izdelani, z neko renesančno maniro*. Rok Zelenko pa je v svojem nagovoru med drugim izrazil upanje, da bo ponatis publikacije iz leta 1999, Grožnjanska kronika - Slovenci v Mestu umetnikov, naletela na ustrezno finančno podporo in prihodnje leto dostojno počastila pomemben jubilej, 45. letnice (tudi) slovenske slikarske kolonije v tem istrskem mestecu.

Prva predsednica SKD Istra Alojzija Slivar se je ob tej priložnosti ozrla na začetne korake in med drugim poudarila, da so dobre temelje

Slovesnost v novih prostorih. Foto: Marjana Mirković

Razstava Roka Zelenka je odprta v galeriji SKD Istra. Foto: Lea Bernetič Zelenko

za hitro napredovanje društva postavili predvsem z zaposlitvijo tajnice, pri čemer je osebnostno vztrajala. Kot kaže, je bila poleg njenega dobro zastavljenega in uspešnega dela to prava odločitev. Na tem delovnem mestu je danes zaposlena Jasmina Ilič - Draković, tudi podpredsednica sveta slovenske narodne manjšine na ravni Istrske županije, ki se kot riba v vodi znajde tako med otroki in na odru kot tudi v komunikaciji z Republiko Slovenijo ter mestnimi in županijskimi oblastmi. Strokovno podkovana in visoko izobražena ter dobra organizatorica skupno opravlja kar nekaj dolžnosti z različnih področij, od poslovne tajnice, stikov z javnostjo in dramske mentorice do dejavnosti kulturnega turizma in arhiviranja dediščine. To vse nakazuje tudi široko paleto potreb rojakov slovenskega rodu in danes, jutri morda pomeni zasnovo za vzpostavitev ustrezne ustanove na tem delu Istre.

Marjana Mirković

20. november, 19.00
Dramsko gledališče Gavella, Zagreb
Preteklost za sedanjost, sedanjost za prihodnost
80 let Slovenskega doma v Zagrebu

Najstarejše slovensko društvo na Hrvaškem, ki nepretrgano deluje, Slovenski dom v Zagrebu, bo častitljivo obletnico proslavilo v dramskem gledališču Gavella, pokrovitelj pa bo hrvaški predsednik Stjepan Mesić.

Kot piše v napovedniku, bodo v programu sodelovali člani društva ter ugledni umetniki iz Hrvaške in Slovenije.

Marjana Mirković

Gorana Art, Delnice
Večer etnološkega filma

V Galeriji Gorana Art v Delnicah je bil 15. oktobra predstavljen eden izmed filmov z etnološko tematiko, posnet lani v okviru etnološke zbirke rodbine Čop, imenovane Palčava šiša iz vasice Plešče v Čabranski dolini. Palčava šiša je izjemno uspešen, odmeven in zanimiv projekt, ki po zamisli Marka Smoleta postaja spodbuda za celoten razvoj tega odročnega dela Gorskega kotarja in promocijo njegove kulturne in naravne dediščine.

Film *Tamaževi ji niha stara šiša* je Kažipot že napovedal kot del sporeda na mednarodnem dnevu etnološkega filma v Ljubljani. V filmu Marko Smole in etnologinja Katarina Leš v pogovoru v domačem čabranskem narečju z zadnjima prebivalcema Tamaževe šiše, zgrajene leta 1822, preden je bila ta zaradi oviranja prometa zrušena, obujata spomin na nekdanje življenje. O filmu in projektu Palčava šiša je v polni galeriji Gorana Art, v lasti Ivane Žagar, najprej spregovorila Davorka Smole. Kot nekdanjo delniško gimnazijko so jo obiskovalci posebno prisrčno sprejeli, v poznejšem pogovoru po predstavitvi zbirke Palčava šiša pa je bilo znova slišati obžalovanje, da je območje Gorskega kotarja kljub bogati kulturi in izjemni naravi pogosto in neupravičeno prezrto. Zato projekti o njegovi promociji, kot je Palčava šiša, zaslužijo vso podporo. Posebno je hvalevredno, ker je njen pobudnik in avtor Marko Smole k tem prizadevanjem do zdaj pritegnil vse, od domačinov, etnologov in jezikoslovcev do gostincev in turistične ponudbe pa tudi lokalnih in cerkvenih oblasti. Marko Smole je ob tej priložnosti predstavil tudi posnetek Palčave šiše na DVD.

Marjana Mirković

Galerija Gorana-Art, Delnice. Arhiv Marka Smoleta

13. oktober
GONG, Zagreb
Ustavne spremembe

Prvotni osnutek ustavnih sprememb je pristojna delovna skupina pripravila na hitro in brez javne razprave, zato je nestranska organizacija Gong poslance pozvala, tako pa je menil tudi predsednik Mesič, naj bodo odgovorni ter zagotovijo predpisano in transparentno potekanje teh sprememb, ki jih je vlada nameravala sprejeti po hitrem postopku in na podlagi politične trgovine.

Organizacija GONG (državljeni organizirano nadzorujejo volitve) je v okviru priprav na ustavne spremembe v državi pred sejo saborskega Odbora za ustavo, poslovnik in politični sistem (13. oktobra) vse poslance pozvala, da je skrajni čas, da ta postopek poteka transparentno in premišljeno ter s široko javno razpravo in objavo predlogov, kar bi vključilo vse državljanke in državljane. Njim so odgovorni poslanci vseh parlamentarnih strank, zlasti pa vladajočih, in zato bi morali vztrajati, da se ustava spremeni izključno v skladu s predpisano proceduro, ne pa po željah in zahtevah katerega koli političnega akterja.

Poziv med drugim opozarja, da do zdaj izrečenega niso upoštevali, kot kaže, pa je za vlado in vladajočo saborsko večino ustavna procedura ustavnih sprememb zgolj formalnost, ne pa zagotovilo, da bodo spremembe temeljnega pravnega akta počivale na najširšem političnem in družbenem konsenzu. To potrjuje dejstvo, da je lansko zbiranje predlogov ustavnih sprememb na pobudo Odbora za ustavo, poslovnik in politični sistem zamrlo in ostalo brez končnega rezultata. Leto pozneje je vlada pripravila lastni osnutek, a daleč od javnosti in mimo sabora kot nosilne institucije. Kljub temu da je vladna delovna skupina začela delo februarja letos, vsebina predvidenih ustavnih sprememb ni bila znana vse do vladnega sklepa in objave osnutka 5. oktobra, torej kar osem mesecev. In komaj teden dni pozneje bi ta vladni osnutek utegnil dobiti status končnega predloga za ustavne spremembe, opozarja GONG. Čeprav gre za usodno ustavno gradivo, skupaj z vprašanjem, kako naj bi odločali o vstopu Hrvaške v EU, o čemer bi morali doseči čim šir-

še soglasje, pa niti državljani niti stroka s tem doslej sploh niso bili seznanjeni. GONG še opozarja, da je za legitimnost, demokratičnost in stabilnost ustavnega sistema zelo nevarno, da bi omenjeni saborski odbor vladni predlog za ustavne spremembe sprejel po hitrem postopku, brez parlamentarne in javne razprave, ter ga v tej obliki kot končni osnutek posredoval v nadaljnjo saborsko proceduro.

Zato poslance poziva, naj izpolnijo ustavno dolžnost ter izglasujejo sklep o postopku in pripravi osnutka ustavnih sprememb, za kar bi bil pristojen omenjeni odbor ali posebej za to ustanovljena saborska delovna skupina. Predlagani vladni osnutek v tem postopku naj bi se obravnaval le kot eden izmed več enakovrednih osnutkov predlaganih ustavnih sprememb, skupaj z vsemi preostalimi predlogi, do zdaj sprejetimi v sklopu lanske procedure omenjenega odbora. Nemudoma naj bi se začela tudi vsaj trimesečna javna razprava o osnutku predlaganih ustavnih sprememb, ki naj bi omogočila posredovanje dodatnih predlogov ter sprotno in pravočasno seznanitev javnosti z različnimi vidiki priprave osnutka predlaganih ustavnih sprememb, vsemi drugimi predlogi in njihovimi spremljajočimi mnenji ter zapisniki z razprav, kar naj bi bilo vse objavljeno na saborskih spletnih straneh.

Marjana Mirkovič

Vrnitev Slovencev v ustavo

Slovenska manjšina pričakuje, da bo njeno ime naposled vrnjeno v preambulo ustave, kar predvideva tudi vladni osnutek, prevladujejo pa predlogi, da se sedanje besedilo ustave dopolni s poimenskimi navajanjem vseh dvaindvajsetih manjšin, ki imajo po zakonu pravico voliti saborskega poslanca.

Formulacije vrnitve prav tako ni najti v opzičijskem predlogu (SDP, HNS, IDS), ki se v delu preambule zavzema za "uvrstitev vseh avtohtonih narodnih manjšin, ki volijo svoje poslance v hrvaški sabor", med drugim pa predlaga tudi, da se pripadnikom narodnih manjšin poleg splošne volilne pravice zagotovi še obvezna posebna pravica do glasovanja pri volitvah za svojega manjšinskega poslanca. Doslej je bila možnost glasovanja le ena, ali na splošnem seznamu ene od desetih volilnih enot ali pa na seznamu posebne, manjšinske volilne enote.

Za ustavne spremembe bo v saboru potrebna dvotretjinska večina, zanjo pa nujna podpora poslancev opozicijske stranke SDP.

Marjana Mirkovič

Komisija DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Komisija državnega zbora RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu je redno sejo 28. oktobra namenila čezmejnemu in gospodarskemu povezovanju v zamejstvu. Seje se je udeležila tudi direktorica Evrourada z Reke, Marijana Košuta. Predstavila je to, lani ustanovljeno pisarno in njeno delovanje ter med razlogi, ki ovirajo interes za črpanje evropskih sredstev med slovensko manjšino na Hrvaškem, omenila pomanjkanje izkušenj in informacij, starostno strukturo in način izplačevanja sredstev.

Posnetek seje je v celoti dostopen na spletni strani www.dz-rs.si.

Marjana Mirkovič

ŠTUDIJ IN ŠTIPENDIJE V SLOVENIJI

Zoisove štipendije

Pri vlagateljih, ki so uveljavljali pravico do Zoisove štipendije s povprečno oceno, se je meja postavila pri povprečni oceni 4,75. Pri vlagateljih, ki so uveljavljali pravico do Zoisove štipendije z izjemnimi dosežki, se je meja postavila pri 15 točkah.

Pri vlagateljih, ki so uveljavljali pravico do štipendije z zlato maturo, pa se je meja postavila pri 30 točkah na splošni maturi (čemer ustreza 21 točk na poklicni maturi). <http://www.sklad-kadri.si/index.cgi?jezik=slo&kat=11222>

Marjana Mirkovič

Štipendije za študij na Harvard's John F. Kennedy School of Government, Harvard University

Harvard's John F. Kennedy School v okviru programa Kokkalis razpisuje štipendije za magistrski študij javnih politik in javne uprave. Rok za prijavo je 8. januar 2010. Več: <http://www.sklad-kadri.si/index.cgi?jezik=slo&kat=253>

Marjana Mirkovič

Z esejem do prakse pri Financial Timesu

EBRD razpisuje tekmovanje esejev z naslovom »Rojen/a leta 1989«. Zmagovalec tekmovanja bo imel možnost prakse pri Financial Timesu v Londonu v Veliki Britaniji. Rok oddaje esejev je 31. december 2009. Več: <http://www.sklad-kadri.si/index.cgi?jezik=slo&kat=180>
Marjana Mirković

Praksa na Japonskem

Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije obvešča, da v sklopu sodelovanja med Japonsko in EU, imenovanem Vulcanus in Japan, trenutno poteka razpis za podporo praktičnega usposabljanja študentov iz držav članic EU, rok za prijavo pa je 30. januar 2010. Več: <http://www.sklad-kadri.si/index.cgi?jezik=slo&kat=712>
Marjana Mirković

Štipendije UNESCO - Aschberg za umetnike

Štipendije so na voljo za mobilnost umetnikov s področja glasbe, vizualnih umetnosti in kreativnega pisanja. Rok prijave je 31. december 2009. Več: <http://www.sklad-kadri.si/index.cgi?jezik=slo&kat=180>
Marjana Mirković

Planinska skupina KPD Bazovica Januar 2010: Izleti in druge dejavnosti

Dan	Izlet ali druga dejavnost	Opomba
3.	Istra	avtobus
10.	Pohod na Pliš (Klana)	lastni prevoz
17.	Zimski pohod na Viševico	PD <i>Strilež</i> in PD <i>Duga</i>
30.	Platak - Snežnik s kratkim tečajem o uporabi zimске opreme (cepin, dereze)	Lastni prevoz

Spremembe datuma ali cilja izleta so mogoče in odvisne od vremenske napovedi ali drugih dejavnosti KPD Bazovica. Zaradi usklajevanja z drugimi prijateljskimi planinskimi društvi bo celoleten program določen in objavljen na začetku 2010. leta. Lahko samo najavimo najatraktivnejše izlete in dogajanja: srečanje slovenskih planincev na Platku, Vis (štiri dni,

predvidoma za Prvi maj), vrh Veliki Hafner (nekaj nad 3000 metrov, v Avstriji, dva dni), Velebit (skupaj s planinci PD RTV Ljubljana, predvidoma septembra, dva dni), srečanje s Slovenci iz Kaknja pri nas na Reki, zadnji vikend v maju, Velebit - Baške Oštarije za člane, tradicionalni pohodi: otok Krk, Bazoviški pohod, *Crna ovca*, vzponi v Čičariji, na Učki in Gorskem kotarju.

Sestanki planinske skupine so ob torkih od 20.00 do 22.00 ure.

Stik: tajništvo KPD Bazovica med uradnimi urami in Darko Mohar, gsm: 00385 91 5730362.

Darko Mohar

Reško podjetje ponuja postransko delo osebi z odličnim znanjem slovenskega jezika, zaželena izobrazba s področja jezikoslovja/družboslovja. Delo poteka na računalniku in nujna je povezava na internet. Vsi zainteresirani lahko pokličejo na telefonski številki 403 185 in 403 188 ali pišejo na info@micportal.com

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH
Alagovičeva 30, 10 000 Zagreb, RH
Veleposlanik:
dr. Milan Orožen Adamič

Uradne ure:

ponedeljek-petek od 9.00 do 12.00

tel.: + 385 1 63 11 000

faks: + 385 1 61 77 236

el. pošta: vzg@gov.si

spletna stran: <http://zagreb.veleposlanistvo.si>

Konzularne informacije

tel.: + 385 1 63 11 014, + 385 1 63 11 015

faks: + 385 1 46 80 387

konzularni pult (v uradnih urah za stranke):

tel.: + 385 1 63 11 013, + 385 1 63 11 026

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen

kontakt z dežurnim diplomatom:

med tednom: od 16.30 ure

v času vikenda in praznikov: 24 ur

tel.: +385 98 462 666

Konzularni dan na Reki, Slovenski dom

KPD Bazovica: predvidoma 4. novembra 2009

od 10.00 do 13.00

Generalni konzulat RS, Split

Častni konzul Branko Roglič

Tel./fax: +385 21 389 224

e-mail:

generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr

uradne ure konzulata:

ponedeljek-petek od 9.00 do 13.00